

Dolenjski list

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE DOLENJSKIH OKRAJEV

TEDNIK ZA POLITIČNA, GOSPODARSKA IN KULTURNA VPRAŠANJA

LETNO II. — STEV. 28

NOVO MESTO, 10. JULIJA 1951

ČETRTLETNA NAROČNINA 75 DIN

IZHAJA TEDENSKO

Pred 22. julijem

Tisoči bodo sodelovali v dolenjski partizanski štafeti

Dolenjski okraji se te dni vneto pravljajo, da bodo kar najbolj svečano proslavili 22. julij — slovenski državni praznik. Lefošnje množično praznovanje dneva veseljske vstaje bo hkrati potrdilo naše odločne enotnosti in povezanosti z ostalimi jugoslovanskimi narodi. Vsemu svetu bomo povedali, da smo bili in bomo vedno za pravičen mir, za sodelovanje z vsemi narodi sveta na podlagi enakopravnosti in medsebojnega spoznavanja. 22. julij bo živ plamen naših srcev, ki bo govoril doma in po svetu, da se dobro zavedamo dragocenih pridobitev narodnoosvobodilne vojne in da smo vsak čas pripravljeni braniti te pridobitve v vsemi našimi močmi. Na strani mirljubne socialistične Jugoslavije so danes čestva vseh naprednih, svobodoljubnih ljudi sveta. Višoko, smo vzdignili zastavo marksizma-leninizma, ki je v rokah sovjetskih birokratov tonila k blatinom, neustrešno smo povedali izzivačem in podpohvalcem, da smo dovolj zreli za samostojno odločanje v svobodni domovini.

Vse to bo letošnje praznovanje 22. julija znova potrjevalo. Močnejša kakor pred desetimi leti je danes naša socialistična domovina, z neomajnim zaupanjem zremo v naše partizske vodstvo. Pod težkimi pogojimi, vendar neuklonljivo gradimo naše gospodarstvo. V l. 1941 smo začeli zmagovali bitko za naš narodni obseg in za revolucionarno preobrazbo vsega našega življenja, in leta 1951 se ponosom oziramo na prehoden pot in e večjo samozavesto, glejemo v jutrišnji dan. 22. julij, praznik zmage nad tišočetnim suženjstvom, bo zato spomin na začetek novega razdobja naše zgodovine.

BELA KRAJINA POZDRAVLJA DAN VSTAJE

Bela krajina, zibelka partizanstva in naše ljudske oblasti, bo v svojem poletnem sijaju pričakala 22. julij s kresovi na vseh krajih, kjer so bila v letih 1941 in 1942 prva partizanska taborišča. Kreseve pripravljajo na vseh vidnejših me-

Mizarstvo MLO Novo mesto je razstavljalo svoje izdelke

V Novem mestu so ustanovili Turistično društvo

Po nekajtedenskih pripravah je delovni iniciativni odbor novega Turističnega društva v Novem mestu imel 3. julija že ustanovni občini zbor. Turistično društvo, ki ima dozdaj 110 članov, je naletelo v Novem mestu na dober odziv prebivalcev mesta. Pridobivanje novih članov je seveda v veliki meri odvisno od odbornikov in sedanjih članov. Tako je n. pr. član odbora tovariš Ferdo Buk pridobil sam 70 članov.

Turističnemu društu v Novem mestu se odpira široko območje dela. To sta v uvodnih govorih poudarila tudi predsedniki iniciativnega odbora tov. dr. Davorin Gros in tov. Erna Štefinčeva v imenu uprave za turizem in gostinstvo na OLO Novo mesto. Da bo postala Dolenska znana tudi v turističnem pogledu, je v veliki meri odvisno prav od dela in načrtov novega društva. Ne manika nam prirodnih znamenitosti in zgodovinskih krajev; spomnimo se samo na vlogo Dolenske v letih NOB. Manjka pa nam dobrih zvez s turističnimi kraji, oskrbovanih turističnih točk, kopališč, dobrih komunalnih naprav v mestu in na vasi, pitne vode, pa tudi s postrežbo se marsikatero gostišče se ne more postaviti. Za vse to in še mareskaj se bo odšel v polni meri zanimalo Turistično društvo.

Društvo ima že precejšnjo vetro denarja, ki mu ga je dalo na razpolago okrajno poverjeništvo za trgovino, gostinstvo in turizem. Zato je že začelo s potrebnimi deli na obnavljajenju kopališča na Luki, kjer bodo postavljene kabine, bazena za neplavače in otroke, urejena spod pot do kopališča z glavnimi cestami. Spodnja Loka bo elanirana z obojkarje in košarkarje, na Zgornji Luki pa bo spet urejeno igrališče za tenis. Pri teh delih bodo morali pokazati svojo pravljenočnost tudi novomeški športniki.

Na občinem zboru so izvolili 14 članov v upravni in 3 člane v nadzorni odbor novega društva, dva člana pa so izvolili za delegata v Turistično zvezo Slovenije (Tzs). Sprejeta so bila tudi pravila novega društva in določena članarina; člani bodo plačevali 5 dinarjev, daki in ostala mladina pa 2 dinarja na mesec. Člani društva bodo imeli ugodnost pri izposojevanju čolnov, uporabi čolnarne in pri kopanju v kopališču.

Turistično društvo vabi v svoje vrste vse, ki jim je pri srcu napredek, obnovu in oplešavo Novega mesta. Društvo, kateremu sta obljubila vso pomoč tudi Tzs in Glavna uprava za turizem in gostinstvo Lrs, bo v najtejnem sodelovanju s Svetom za obnovo in oplešavo pri MLO z vsemi silami delalo za čimprejšnjo ureditev vseh vprašanj, ki ne delajo časti zunanjemu licu našega mesta.

Veliki uspehi so bili medtem že dosegjeni pri prostovoljnem delu, kjer je bilo opravljenih 1411 delovnih ur. Člani delovnega kolektiva so pomagali zadružnikom v St. Petru, Orehovici in Dol. Toplicah. Razen tega so delali pri gradnji zadružnega doma v Bršljinu, na ekonomiji podjetja, bolnišnice Novo mesto, v Jurki vasi, pri PLZ, na lastnih fizikalnih igriščih ter na cestah v Novem mestu in Kočevju. Zadrugam St. Pe-

ČEZ GORJANCE, SKOZI NOVO MESTO IN PO DOLINI KRKE...

...bo nato nosila bojno zastavo novomeška partizanska štafeta. Novomeščani bodo sprejeli zastavo od Belokranjcov 17. julija ob osmih zjutraj na Lazah. Skozi Uršna sela se bodo po končanih slovesnostih na Lazah podali na poboco Radohe do Podgrada, kjer bo pozdrav, nato pa se bodo mimo zasede prebili čez veliko cesto proti Cerovcu in Dolžu. Medtem bodo obvezniki predvojaške vzgoje iz Orehovice, St. Jerneja in Vrhpolja napadali Gaberje, Zvezne borcev, mladina in člani drugih organizacij v Gaberju pa bodo napad odbijali, tako da bo partizanska štafeta z zastavo lahko vkorakala v očiščeno Gaberje okoli četrte ure popoldne. Po polaganju vencev in pozdravnem govoru bodo partizani proti večerji odšli po bližnjicah do Novega mesta, kjer bo svečan sprejem štafete na Florjanovem trgu. Sodelovalo bo vojaška godba. Po prihodu štafete v mestu bodo kasneje nočne vaje enot protiletalske zaščite.

Zgodaj zjutraj bodo konjeniki in koliesari partizanske štafete nadaljevali pot čez Potok, Stražo, Toplice, Podture, Sotesko, odkoder bodo po znani partizanski poti odšli do Podgorza in Jame. Na Dvoru bodo imeli kosišo in počitek, popoldne pa bodo z izvidnicami pregledali okolico Žužemberka ter se po vkorakovanju v trg napotili proti Dobrniču. Ob osmih zvečer se bodo novomeški partizani sešli s trebenjskimi. Med potjo jih bodo pozdravljali tisoči vaščanov in meščanov.

Delo in poslovanje splošne kmetijske zadruge je odvisno od sposobnosti poslovodje v sodelovanju upravnega odbora, tako so nam že večkrat povedali poznavalci razvoja zadruge. K temu bi priponomili še to, da je napredek splošne kmetijske zadruge močno odvisen tudi od pomoči, ki jo prejema zadruga od okrajnega ljudskega odbora in okrajne zveze kmetijskih zadruge. Kakšno povsod, drži to tudi za splošne kmetijske zadruge v okraju Trebnjem.

V letu 1950 je bila »pomoč« odločujočih činiteljev kmetijskim zadrugom tolikšna, da v 18 kmetijskih zadruugah sploh ni bilo letnih občinskih zborov. Ali je potem kaj čudnega, da je bil kadar po zadruugah ponekod zelo slab, o čemer smo že pisali v našem listu. Sedem zadruug je imelo v letu 1950 precejšnjo izgubo, in to v razmeroma gospodarsko najmočnejših krajih, kot so Lukov, Dol. Nemška vas in pod. Zanimivo je priponomiti, da tudi letos ni bilo doslej

Sveti in komisije državljanov na delu

Na zadnjem skupščini Mestnega ljudskega odbora v Novem mestu, ki je pretesala važna vprašanja lokalnega gospodarstva, so bili izvoljeni sveti in komisije državljanov. Upravljanje mestnega gospodarstva se je s tem razširilo na širok državljanov. Ustanovni sveti in komisije so že začele delati, tako da si lahko obetamo od njihovih pobud in stvarnega dela napredek in razvoj v vseh poverjenjih. Tako je n. pr. komisija državljanov za pospeševanje sadjarstva in vinogradništva že imela dva sestanki. Člani komisije so na sestankih v temeljiti razpravi obdelovali vprašanja zaščite edenadga drevja in uničevanja škodljivcev sadovnjakov. Na področju mesta se je najbolj razpael ameriški kapar.

Komisija državljanov za sadjarstvo in vinogradništvo je zato na podlagi okrožnice okrajnega ljudskega odbora sklenila, da bo takoj pregledala sadno drevje po vseh terenih in v posameznih sadovnjakih na licu mesta odločala, da se drevesa, ki so tako okužena, da jih ni mogoče več rešiti, takoj posekajo in predpišemo. Komisija opozarja zato lastnike sadovnjakov, da upoštevajo navodila in odločbe članov komisije, ki bodo pregledovali sadno drevje, in da jim pomagajo pri njihovem delu. M. A.

Delovni kolektiv SGP, Pionir tekmuje za deseto obletnico JA

Člani delovnega kolektiva SGP »Pionir« Novo mesto so takoj po pozivu GO Zvezne borcev na tekmovanje v počastitev desete obletnice JA izdelali program tekmovanja in s tem razširili tudi svoje stalno tekmovanje.

Veliki uspehi so bili medtem že dosegjeni pri prostovoljnem delu, kjer je bilo opravljenih 1411 delovnih ur. Člani delovnega kolektiva so pomagali zadružnikom v St. Petru, Orehovici in Dol. Toplicah. Razen tega so delali pri gradnji zadružnega doma v Bršljinu, na ekonomiji podjetja, bolnišnice Novo mesto, v Jurki vasi, pri PLZ, na lastnih fizikalnih igriščih ter na cestah v Novem mestu in Kočevju. Zadrugam St. Pe-

ter in Orehovice so podarili lepe knjižne omare s knjigami. Streško društvo, ki je bilo ustanovljeno v tem času, je imelo že dvakrat streške vaje. Fizkulturni dan, ki so ga priredili 24. junija, je prav dobro uspel. Udeležili so ga tekmovalci krškega, črnomaljskega in novomeškega sektorja ter tekmovalci stranskih obratov. Število tekmovalcev in doseženi rezultati so pokazali v primeri z jesenskim tekmovanjem velik napredok. Sindikalna podružnica je skupno s podružnicami železnice in tekstilne tovarne ustanovila samostojno prosvetno društvo, v okviru podjetja pa so razen rednega študija pričeli še z analfabetskim tečajem, ki ga obiskuje v Straži sedem ljudi, v Črnomlju pa štirje.

Slava spominu kapetana pilota-lovca Franceta Pečariča

Globoko je pretresla 30. junija vse sorodnike, znance in prijatelje vest, da se je smrtno ponesrečil kapetan pilot-lovec, budni čuvan našega svobodnega neba in naše zmagovalne narodnoosvobodilne vojne.

IZ DOBRICA PROTO BELI LJUBLJANI

Na poti skozi trebenjski okraj bo štafeta obiskala številne znane partizanske kraje, hkrati pa se bo s sodelovanjem enot izvenarmarne vzgoje tudi tu prebijala ekozki zasede. Po sprejemu zastave v Dobrniču bo patrola najprej obiskala in počastila grob talcev, nato pa jo bodo na poti skozi Trebnje, Rače selo, Blato, Čirnik, Kompolje in Tihamer zaprlj. Od tu je pobegnil proti Notranjski, kjer se je prijavil v Vojkovo brigado in ostal v njej kot dober borec do konca vojne. Takoj po vojni se je prijavil v pilotiško šolo in že leta 1946, star komaj 20 let, postal pilot Jugoslovenskega letalstva. Zaradi velike nadarjenosti in hrabrosti se je povzpel do položaja kapetana pilot-lovca. Na povratku se je zaradi nenadnih vremenskih neprilik smrtno ponesrečil, star komaj 25 let.

Kapetan Pečarič je izšel iz zavedne družine, ki je fašistična okupacija ni spravila na kolena. Zato je bila vsa družina v internaciji ali pa v gozdovih, domačijo pa jih je okupator dobesedno uničil. Tudi France, dasi še skoraj otrok, je moral v internacijo. Po italijanski kapitulaciji se je vračal domov, na poti pa so ga zajeli Nemci in v Ljubljani zaprlj. Od tu je pobegnil proti Notranjski, kjer se je prijavil v Vojkovo brigado in ostal v njej kot dober borec do konca vojne. Takoj po vojni se je prijavil v pilotiško šolo in že leta 1946, star komaj 20 let, postal pilot Jugoslovenskega letalstva. Zaradi velike nadarjenosti in hrabrosti se je povzpel do položaja kapetana pilot-lovca. Na povratku se je zaradi nenadnih vremenskih neprilik smrtno ponesrečil, star komaj 25 let.

Ponesrečenega pilota Franceta so prijavili na dom v Prečno, kjer se ga zajeli Nemci in v Ljubljani zaprlj.

Od tu je pobegnil proti Notranjski, kjer se je prijavil v Vojkovo brigado in ostal v njej kot dober borec do konca vojne. Takoj po vojni se je prijavil v pilotiško šolo in že leta 1946, star komaj 20 let, postal pilot Jugoslovenskega letalstva. Zaradi velike nadarjenosti in hrabrosti se je povzpel do položaja kapetana pilot-lovca. Na povratku se je zaradi nenadnih vremenskih neprilik smrtno ponesrečil, star komaj 25 let.

Ponesrečenega pilota Franceta so prijavili na dom v Prečno, kjer se ga zajeli Nemci in v Ljubljani zaprlj. Od tu je pobegnil proti Notranjski, kjer se je prijavil v Vojkovo brigado in ostal v njej kot dober borec do konca vojne. Takoj po vojni se je prijavil v pilotiško šolo in že leta 1946, star komaj 20 let, postal pilot Jugoslovenskega letalstva. Zaradi velike nadarjenosti in hrabrosti se je povzpel do položaja kapetana pilot-lovca. Na povratku se je zaradi nenadnih vremenskih neprilik smrtno ponesrečil, star komaj 25 let.

Ponesrečenega pilota Franceta so prijavili na dom v Prečno, kjer se ga zajeli Nemci in v Ljubljani zaprlj. Od tu je pobegnil proti Notranjski, kjer se je prijavil v Vojkovo brigado in ostal v njej kot dober borec do konca vojne. Takoj po vojni se je prijavil v pilotiško šolo in že leta 1946, star komaj 20 let, postal pilot Jugoslovenskega letalstva. Zaradi velike nadarjenosti in hrabrosti se je povzpel do položaja kapetana pilot-lovca. Na povratku se je zaradi nenadnih vremenskih neprilik smrtno ponesrečil, star komaj 25 let.

Ponesrečenega pilota Franceta so prijavili na dom v Prečno, kjer se ga zajeli Nemci in v Ljubljani zaprlj. Od tu je pobegnil proti Notranjski, kjer se je prijavil v Vojkovo brigado in ostal v njej kot dober borec do konca vojne. Takoj po vojni se je prijavil v pilotiško šolo in že leta 1946, star komaj 20 let, postal pilot Jugoslovenskega letalstva. Zaradi velike nadarjenosti in hrabrosti se je povzpel do položaja kapetana pilot-lovca. Na povratku se je zaradi nenadnih vremenskih neprilik smrtno ponesrečil, star komaj 25 let.

Ponesrečenega pilota Franceta so prijavili na dom v Prečno, kjer se ga zajeli Nemci in v Ljubljani zaprlj.

Od tu je pobegnil proti Notranjski, kjer se je prijavil v Vojkovo brigado in ostal v njej kot dober borec do konca vojne. Takoj po vojni se je prijavil v pilotiško šolo in že leta 1946, star komaj 20 let, postal pilot Jugoslovenskega letalstva. Zaradi velike nadarjenosti in hrabrosti se je povzpel do položaja kapetana pilot-lovca. Na povratku se je zaradi nenadnih vremenskih neprilik smrtno ponesrečil, star komaj 25 let.

Ponesrečenega pilota Franceta so prijavili na dom v Prečno, kjer se ga zajeli Nemci in v Ljubljani zaprlj.

Od tu je pobegnil proti Notranjski, kjer se je prijavil v Vojkovo brigado in ostal v njej kot dober borec do konca vojne. Takoj po vojni se je prijavil v pilotiško šolo in že leta 1946, star komaj 20 let, postal pilot Jugoslovenskega letalstva. Zaradi velike nadarjenosti in hrabrosti se je povzpel do položaja kapetana pilot-lovca. Na povratku se je zaradi nenadnih vremenskih neprilik smrtno ponesrečil, star komaj 25 let.

Ponesrečenega pilota Franceta so prijavili na dom v Prečno, kjer se ga zajeli Nemci in v Ljubljani zaprlj.

Od tu je pobegnil proti Notranjski, kjer se je pri

KDO JE KRIV PROPADANJA ŠOLE NA ŠTREKLJEVU?

Osnovna šola v Štrekljevcu je bila junija 1943 požgana. Med vojno in tudi po vojni je bil pouk začasno v dveh prostorih v vasi, ki pa v nobenem pogledu nista ustrezala. Tako po osvoboditvi, ko se je širom naše domovine pričela obnova, tudi požgana šola ni bila pozabljena. Že leta 1946 spomladi je gradbeno podjetje »Pionir« s pomočjo vaščanov pricelo z obnovitvenimi deli. Odstranili so ruševine — glavni zidovi so bili še dobrji — in prej enonadstropno stavbo so dvignili še za eno nadstropje. Prihodnje leto spomladi je bila velika stavba že pod streho. Na žalost pa je iz skoraj nerazumljivih vzrokov delo tedaj zastalo, zidari so odšli in zato se je sedaj že štirideset let »šikanje«. Namesto da bi stavbo hitro dovršili in zmanjšali stroške, kvaliteta dela pa bi bila boljša, so lepo potači najprej nekaj mesecov vizualovali okna, nato je nekaj zidarjev ometalo pritiče. Spriče, po vršnega dela in slabega vremena pa je omet odpadel, kar ga je pa še ostalo, sta kasneje dva zidaria s krampi oluščila in pričela delo spet znova. Šele jeseni 1947 sta bili za tako urejeni dve učilnici. Potem so od časa do časa enkrat zaznali stopnišče, da ne bi radovali otroci lazili v gornji nadstropji, drugič uredili stranišča, popravili vodnjak — material je bil kupljen največ po prosti ceni — in če bo šlo takoj naprej, bo v drugem desetletju stavba mogoče gotova...

Od poletja 1948 je na šoli samo ena učilnica, ker v drugi stanuje šolek upraviteljica s sedemletno hčerkjo. Odkar je učiteljica na odsluženju kadrovskega roka v JA, je ona edina učna moč. V pro-

blem učiteljskega kadra se ne bom spuščal, čeprav je zaradi velikega šolskega okoliša perec. So namreč tukaj še druge žalostne stvari, mimo katerih ne morem. Ko se je upraviteljica lanskog leto vrnila in počitnic, je našla v stanovanju kaj žalostno stanje. Skozi strop — v gornjih nadstropijih ni oken — je ob nalivih prilaščila voda in unicevala novo pohištvo ter ostalo opremo. Postelino je bilo treba dolgo časa sušiti, v kolikor je bila še sploh uporabna. Pomišlite, v dvonadstropni stavbi je stanovanje v pritličju skozi strop zazila voda! To ni bilo samo enkrat, ampak je sedaj ob vsakem večjem dežju. Posebno ponosni je prijetno: zunaj grmi in se bliska, učiteljica pa skuša po sobi, nastavlja črepe in odpira dežnike. Tako je tudi z učilnicico. Po zdihovih raste trava, omet s stropov bo spet kmalu odpadel.

Pri nas se je po vojni že toliko nadeli, da marsikdo ne more razumeti, kako je mogoče, da šola na Štrekljevcu nikakor ne more biti dograjena. Kako vendar na okraju gledajo to uničevanje ljudev imovine? Predsednik gradbenega odbora pri KLO Simončič je bil že šestindvajsetkrat v Črnomelju, pa nikjer in nikdar nič ne opravil. Enkrat ni kredita, drugič šola ni v planu, potem je spet plan, pa ni kredita, in to se vleče že lete. S prostovoljnimi delom se ne da vse narediti; zdaj so že kmetje, ki so veliko prispevali za šolo, izgubili voljo.

Čas je že, da se s takim delom preneha, da se najde izhod in se v ves stransko pomočjo šola hitro dokončno uredi. —ič

Kaj je z novomeškim lutkovnim gledališčem?

Svet otrokove domislije je čudovit. Kaj vee mu pričara navadna igrača! Kako mu oživi najpreprostejši predmet, ko se igra z njim. Ali se res igra? Neki angleški mislec pravi: Igrajo se samo odrasli, otroku je njegova igra resno delo. In kaj pomenijo otroku šele lutke, skrivnostne osebice iz začasnega sveta! Spominjam se, ko sem v prvem razredu ljudske šole na vasi prvič videl lutkario in njegovo lutko. Bile so skromne, ekstromne tudi njihovo »igranje« na vrhu table. Toda kakšno nepozabno doživetje je bila tista prva predstava v Cefizijem, policijskem paviljonu in še z debelim Turkom. Odrasli potrebujejo gledališče za razvedrilo in vzgojo duha. Otroci potrebujejo predstav z lutkami. Ni čudno, da si po svetu in pri naši toliko prizadevajo za razmah in kvaliteto lutkovne umetnosti. Kajti tudi lutkovno gledališče je ne-prepričljiva pesem: Prostora ni!... Pa je. Kaj pa dvorana v Sindikalnem domu? Saj vendar ni zavzeta noč in dan. Z kaka dva popoldneva na teden, ali več eden, bi z malo dobre volje (celo brez nje) res bila lahko na razpolago. Le svestega Birokracije je treba pocakati za brado, da se zbudí, z njim vred pa še nekateri. Veselje, ki bi ga naredili malčkom, ki docela odtehtalo tisto malo truda za ureditev »odrčka«. Le uren misli pa tempa, tempa manjka. Ljudje božji, nič drugega!

In v Novem mestu? Ali ne začelijo tudi naši otroci lutkovnih predstav? Ali

niemo dolžni, da jim postrežemo z njimi? Gledališka umetnost, čeprav z lutkami, mora obiskovati tudi najmlajše. Tudi to je košček našega kulturnega programa, in celo pomemben. Ljudje, ki se trudijo, kako rešiti to vprašanje v Novem mestu, tožijo, da nikakor ne morejo uspeti. Lutke so še dolga pripravljene, žalostno čakajo v nekem kotu, da bi lahko zagledale beli dan in storile veselje otrokom. Ljudi, ki znajo voditi tak »teater«, ne manjka. Teksti za igrice so na razpolago. Kje, zlomljen, torej tiči ovira, oziroma, kdo zavira?

Ponovni se stara, že kar izpeta in ne-prepričljiva pesem: Prostora ni!... Pa je. Kaj pa dvorana v Sindikalnem domu? Saj vendar ni zavzeta noč in dan. Z kaka dva popoldneva na teden, ali več eden, bi z malo dobre volje (celo brez nje) res bila lahko na razpolago. Le svestega Birokracije je treba pocakati za brado, da se zbudí, z njim vred pa še nekateri. Veselje, ki bi ga naredili malčkom, ki docela odtehtalo tisto malo truda za ureditev »odrčka«. Le uren misli pa tempa, tempa manjka. Ljudje božji, nič drugega!

Kulturne-umetniške skupine iz trebanjskega okraja se pripravljajo za okrajski nastop

Trenajst kulturno-umetniških društev trebanjskega okraja tekmuje za okrajsko prvenstvo. Obenem se društva in skupine pripravljajo za nastope na gospodarsko-kulturnem tednu, ki bo od 14. do 22. julija v Trebnjem. V tem tednu bodo nastopile tri načeljajoči dramatične skupine, dva pevska zbor, folklorne skupine, orkester iz Mokronoga, najboljša televodna društva in pionirji. Vsa tekmovanja in nastopi pa so v zvezri s posebitvijo 400-letnice slovenske knjige.

Kulturno-umetniško delo je v trebanjskem okraju zelo živahno. Samo od januarja do srede junija je bilo v okraju 45 premier in gostovanj. Izmed kulturno-umetniških društav je najbolj razgiban društvo na Mirni, pa tudi trebanjski dramatični so dali vrsto lepih predstav, izmed teh samo Miklovo Zalo desetkrat. Omeniti je treba razgibano kulturno-umetniško delo pri Sv. Križu. Tam imajo mešani in mladinski pevski zbor, ki ga uspešno vodi učiteljica tov. Volkarjeva. Edini orkester v okraju imajo v Mokronugu, katerega vodi dr. Fenc. V Trebnjem obstaja tudi godba na pihalu, toda ker nimajo kapelnika, ta le životari.

Največje zanimanje med ljudimi je za igre in sicer želijo čim več. Tudi zanimanje za knjige raste zlaeti med mladino. 27 knjižnic v okraju nudi bralcem po-

trebne knjige. Največ pomena ima knjižnica v Trebnjem, kjer je večkrat pravnaval na sodobne knjige. V okraju je bilo prek zime sedem izobraževalnih tečajev, od katerih je bil najboljši na Čatežu. Že zdaj delajo na tem, da jih bo v jeseni v vsem okraju več dvajset.

V trebanjskem okraju so pogoji za še večji razmah kulturno-umetniškega dela, toda manjka vodilnega kulturno-umetniškega kadra. Vse delo leži pretežno na učiteljstvu, ki je tudi sicer močno obremenjeno z raznim delom. Marsikdo, ki navdušeno obiskuje igre in predstave, ne ve, koliko truda in nepresepanih noči vložijo raziserji in igralci samo za eno dobro naštudirano igro.

V času gospodarsko-kulturnega tedna bo v domu ljudske prosvete v Trebnjem tudi kulturno-prosvetna razstava. —p.

**OGLAŠUJTE
V »DOLENJSKEM LISTU«!**

Oglase in objave sprejemamo do vsake sobote!

Prispevki k zgodovini Dolenjske

Otmar Skale star.

NOVO MESTO PRED DESETLETJI

(Nadaljevanje)

17. I. 1907. so se začeli novi živinški sejmi v Kandiji. V januarju 1908. je bila zelo razširjena v mestu in fluenca.

22. in 23. sept. 1908.: demonstracije v Novem mestu zaradi septembriških dogodkov v Ljubljani. Vsi trgovci in obrtniki so odstranili nemške napisne in jih nadomestili s slovenskimi.

27. 9. 1908. je stekel pes lekarnarja Bergmana ogrijzel domačo gospodarico Razo Wobes in trgovca Fr. Kendo in Eisenbartha; vso so bili poslanji na Dunaj k cepljenju.

1909. leta so postale Dolenjske Novice teknik.

17. I. 1909. je bil javen shod v mestni dvorani. Pod vodstvom župana Ogorezuta so obravnavali razmere na avstrijskih univerzah.

15. 4. 1909.: bela zastava na okrajski sodniji v Novem mestu. Iste dneva je Košček prodal svojo elektrarno v Luknji Fr. Seidlu za 103.000 K.

V prosincu 1911. je imelo Novo mesto 2.404 prebivalce.

1913. leta je Kandija dobila svoj posredni urad. V maju 1915. se je prestrelil iz Gorice v svoje rojstno mesto Novo mesto prof. Ferd. Seidl.

V februarju 1918. je kupil novome-

Letos 650 novih članov Zveze borcev v novomeškem okraju

Organizacija Zveze borcev v novomeškem okraju se je letos povečala za pet krajinskih organizacij in 560 novih članov. Predvidena je še krajevna organizacija v Gradišču in s tem bodo v organizaciji ZB zajete vse vasi v okraju. Vseh članov je sedaj 3223.

Letos sta bila postavljena dva spomenika padlim borcem in žrtvam fašističnega terorja in sicer v Vavti vasi in Št. Petru. Še v letošnjem letu bosta postavljena spomenika v Orebovici in Šmihelu pri Novem mestu. Med najlepšimi je v okraju prav gotovo spomenik v Vavti.

O dosedanjem delu in bodočih nalogah organizacije je razpravljal zadnji okrajski plenum ZB. Poročila posameznih delegatov so bila po večini suhoparna in niso dala točne slike o delu organizacije ZB na vasi. Še vedno ni dovolj jasnosti na terenu, o čem naj razpravlja ZB, kaj spada na zbor volilev in kaj na množični sestank frontovcev. Osnovne organizacijske naloge in naloge Zveze borcev sploh, kot so predvojaška in izvenarmadna vzgoja, zbiranje zgodovinskega mate-

rialja, evidenca članstva in skrb za vodove in svojce padlih žrtv, vse to največkrat zamenjava čisto gospodarske zadeve, ki spadajo v reševanje ljudskega odbora in zborov volilev. Le na podlagi takega napovednega dela organizacije se lahko dogodi, da star borec iz NOV zavrača legitimacijo ZB, ker ni dobil opeke, kot je bil to primer v Mirni peči. Če bi organizacija vodila točno evidenco o svojih članih, o njihovem življenju in potrebah, potem se ne bi mogle dogajati nepravilnosti pri razdeljevanju opeke in drugih potrebskih, ker bi ZB na zboru volilev ali pri krajevnem ljudskem odboru to preprečila.

Kot trenutno najbolj važne naloge ZB je plenum predvidel:

Izpolnitveni življenjepisov za spominško knjigo, pregled izdanj spomenikov, ureditev kartotek članstva, ustanavljanje posameznih sekocij kot so strelske družine, televodna sekacija, PLZ itd. Pohititi je treba s sprejemom članstva in to čimprej zaključiti. Vso pomoč je treba še nadalje nuditi predvojaški in izvenarmadni vzgoji.

Loutske zanimivosti iz Bele Krajine

Lovišča so se v Beli krajini po vojni močno popravila. Stalež divjadi je kar zadovoljiv. Posebno dobro se je pomnil ženj, ta najbolj ljubka in neškodljiva živila v naših gozdovih. Dobis je na se v naših gozdovih ni govorja. V lanški sezoni jih je bilo ubitih šest, več kot toliko pa jih prav gotovo ni na območju okraja. Člani lovske družine imajo —

harjev ima zatočišče v državnem rezervatem lovišču, odkoder prihaja delat skodo na polja obrobnih vasi. Stalež lisic pa se je zmanjšal pod povprečje, zato so lovci sklenili, da bodo prepovedali uporabo etrupe za uničevanje lisic. Lisica je poleg škode, ki jo dela zlasti v poletju pri kokoših, tudi gojivitveni faktor v gozdu, ker pobira elabo razvito divjad, a tudi morsikatera miška in mrtev je na njenem jedilnem listu.

Stanje perjaste živali v loviščih je sile majhno. Dokaj je še divjih petelinov, jerebice pa skoraj ni. Lovska podvezza razmislija, da bi od drugod dobili nekaj teh živali in morda tudi nekaj faznov, s čimer bi naša lovišča veliko pridobil. Pogoji za fazane so ugodni in lovišču pa je zelo malo glede na stalež.

Venakega lovca bo gotovo zanimalo, da se se v Beli krajini zaredile plžmoke. Odkod je ta vodna podgana prišla v naše krale, saj ni ugotovljeno. Opazili so jih letos pri Zagarcu na Lahinji, na Dobličanki pri Dobličih pa so jih to zimo šest pobile. Ta žival se dokaj hitro mnogi in je škodljiva le tam, kjer je veliko slapov na vodi, ker jih razdira. Tega pa na teh vodah, kjer se sedaj zaredila, ni. Plžmokva ima dragoceno krvno.

V zadnji lovske sezoni so lovske družine oddale kožuhovine preko določene količine, oddajo mesa pa so izpolnili s 95%. V posameznih lovskeh družinah pa je še vedno premalo kolektivne povezovnosti pri izvrševanju lova. Težave so tudi v tem, ker nekatere družine ne posiljajo redno poročil na okrajsko podvezzo, kar je pa zaradi pregleda nad stanjem lovišč nujno potrebno.

MILIJONI V KOPRIVAH

Morda se bo komu zdelo čudno od kdaj so tudi koprive toliko vredne, saj so vendar samo navaden plevel. Toda GOSAD plačuje nabiralcem za kilogram suhih listov koprive 80 dinarjev in če jih nabiralci naberejo vsaj 50.000 kg, bodo z njih dobiti 4 milijone dinarjev. Lahko jih dobe pa tudi več, saj je pri nas kopriv povsod dovolj, pozna pa jih tudi vsak, če ne po drugem vsaj po tem, da tako neusmiljeno preje.

GOSAD se trudi, da bi pridobil čim več koprivil, da je zato koprive v Konsongu, nekdaj prestolnici stare Koreje. Računi imperialistov so motni in zaviti. Vemo pa, da so besede naših državnikov in stališč Jugoslavije do korejskega vprašanja prav take kakor pred letom, ko smo poudarjali, da je treba poiskati pot za omrežje in čim hitrejšo odstranitev korejske vojne.

Lansko leto so nabiralci dobili za nabranje zdravilnih zelišč čez 13 milijonov dinarjev. Letos pa bi lahko dobili še več, toda odkup se ne zgane. Listov šmarne smo prejšnja leta nabrali po par tisoč kilogramov, letos pa komaj nekaj takih kilogramov. Vzrok za tako pomajljivo odkupni podjetij je v premajhni povezanosti odkupnih podjetij z nabiralci zdravilnih zelišč. Nabiralci dostikrat niti ne vedo, kaj naj nabirajo in vendar imajo okraji določene količine, ki jih naj odkupijo v svojem območju. Okraji se zanimajo samo za to, koliko deviz bodo dobili za zdravilna zelišča, ne brigajo pa se, da bi jih tudi zbrali. Mar ni škoda, da nam propadajo zdravilna zelišča, za katera bi lahko dobili nekaj deset milijonov dinarjev, ki ne bi koristili samo nabiralcem, ampak tudi skupnosti?

Lansko leto so nabiralci dobili za nabranje zdravilnih zelišč čez 13 milijonov dinarjev. Letos pa bi lahko dobili še več, toda odkup se ne zgane. Listov šmarne smo prejšnja leta nabrali po par tisoč kilogramov, letos pa komaj nekaj takih kilogramov. Vzrok za tako pomajljivo odkupni podjetij je v premajhni povezanosti odkupnih podjetij z nabiralci zdravilnih zelišč. Nabiralci dostikrat niti ne ved

I z n a š i h k r a j e v

Sprostitev trgovine kaže ugodne posledice tudi v Zužemberku

Posledice sprostitev trgovine so zelo ugodne zlasti v suhokrajskih KZ in magazinah. Pred tem so imeli poslovodje KZ vezane roke pri nabavi blaga, ker so bili odvisni v glavnem le od krajevnih poslovnih zvez. Vzeti so moralji vse, kar so jim porinili in zato ni čudno, da leži v KZ Zužemberk še vedno precejšna količina velikih ponav, po katerih ni povpraševanja. Prodajalne Zužemberk in Dvor so prej kazale prazne predale, danes pa je slika popolnoma drugačna. Zato si je vredno ogledati lepo izbiro manufakturnega in ostalega blaga posebno v KZ Zužemberk in Dvor, medtem ko okrajnega magazina ne moremo posebno pohvaliti. Tudi promet v teh zadrugah se je v zadnjem času dvignil na 200 do 400 %.

Izgledi novega načina trgovanja so izredno ugodni. Poslovodjem svetujejo, da pazno prisluhnemo potrebam ljudstva in uspeh bo popol.

Sl. Hotko

Pismo iz Čateža

Krajevni ljudski odbor Čatež v redu opravlja naloge, ki jih dobiva od predpostavljenih organov, premašo pa ima lastnih pobud. Tako na primer ne sklicujejo v smislu zakonskih določil zborov volivev, premašo se poslužuje pomoči in nasvetov političnih organizacij, češ, saj so odborniki v KLO že tako tudi funkcionarji v organizacijah, bo že šlo. Več uspehov bi bilo, če bi se odbor bolj navezel na volivce.

V kraju imamo štiri vaške odbore OF, ki so za svoje delo že dovolj prožni, premašo pa se zanimajo za skrbi, ki jih ima KLO na gospodarskem področju.

Krajevna Žveza borcev ima lepo število članov in se izmed organizacij še najbolj udejstvuje. Ljudska inšpekcijska navzlini pažljivosti skoraj nima vzrokov za posredovanje.

Uredbe o novem načinu trgovanja smo sprejeli z zadovoljstvom. Po vseh so se pojavili nakupovalci in posredovalci za proste odkupe. Pred dnevi je neznam moški ponujal po hišah »paternoste«, ne vem pa, koliko je imel v tej stroki trgovine uspehov.

Po opravljenem delu se Čatežani radi zabavamo. Kulturno društvo skrbi za prireditve. Pred kratkim smo gleddali »Verigo«, »Veseli dan« in »Loverjevene domačih igralcev, igro«. Iz temnih dni pa so igrali gostje z državnostjo na Mali Loki. — 27. maja smo proslavili 25. obletnico gasilnega društva. Prireditve je lepo uspela, veliko zanimanje pa so vzbudile tudi sektorške vaje. Društvu so čestitali tudi predsednik okr. gasilske zveze tovarij Bulc iz Mirne, tajnik zveze tov. Japelj in član OLO Trebnje tov. Šober. Po nastopu se je razvila prijetna zabava ob dobiti jedi in pičaji, za katero je poskrbel predsednik društva naš Tone Lesjak. — 2. julija smo imeli na Čatežu sindikalno konferenco prosvetnih delavcev trebanjskega okraja, ki je lepo uspela.

Veseli nas, da prihaja na Čatež čedalje več izletnikov iz bližje in daljnje okolice; zlasti veliko jih prihaja iz Ljubljane. Pogrešamo pa obiskov iz Novega mesta — dolenske metropole. Gostilničarja Ravnikar in Lesjal skrbita za solidno in vesestransko postrežbo. Lepote naših krajev vas vabijo!

M. M.

Kdo je krivec?

Krajevna gostilna v Zužemberku je imela dva mlada prašička, ki sta bila skrajno slabo negrovana. Že sama notranjost hleva priča, da tu gospodarji malomarni ljudje, ki jim je odnos do ljudskega premoženja zadnja skrb. Hlev, kjer so prašiči, je dalj časa neizkidan, vlažen gnoj pa je razmetan okoli hleva. O vsakodnevnom čiščenju ni niti govora. Ker so se razširile v zvezi z oskrbo prašičev različne go-

Nedelja, 12. septembra.
Grad Soteska. Spal sem v otroški sobi kneza Auersperga, ko me je zbudil Kidrič. Narekoval mi je enega najvažnejših dokumentov v zgodovini slovenskega naroda — o tem, da prevzeme oblast v osvobojenem delu Slovenije OF. Tu je original tega razglas:

Slovenci!

Vse oblast na osvobojenem ozemlju Slovenije sta prevzela. Oslobodilne fronte Slovenije in Narodnoosvobodilna vojska Slovenije kot sestavni del Narodnoosvobodilne vojske Jugoslavije.

Slovenci, Slovenek! V teh odločilnih urah, ko se bliža popolna osvoboditev in združitev slovenskega naroda, morate razviti nov val patriotskega in posvetitve narodnoosvobodilni borbi vse svoje sile.

Izpoljujte vse naredbe Narodnoosvobodilne vojske in Oslobodilne fronte, ker bo tako zagotovljen popoln uspeh v osvobodilni borbi slovenskega in ostalih narodov Jugoslavije.

Vse težave, ki so še pred nami, moramo premagati z žilavim ofenzivnim duhom, da do kraja osvobodimo svojo domovino in ustvarimo osvobojeno in združeno Slovenijo v svobodni in demokratični Jugoslaviji.

Zivela Narodnoosvobodilna vojska Ju-

goslavij!

Zivela Narodnoosvobodilna vojska Ju-

goslavij!